…ЫН ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 40-дэхи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…74 (10235) | 1963 оной июлиин 25, четверг | Сэн 2 мүнгэн

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Буряадай АССР-эй уран мэргэжэлтэ хүдэлмэрилэгшэдтэ РСФСР-эй хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо тухай

Совет искусствада габьяатай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо:

РСФСР-эй арадай артистын

Абашеев Петр Тимофеевичтэ — Буряадай гүрэнэй оперо, баледэй театрай баледэй солист, РСФСР-эй габьяата артист.

РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшын

Маймескул Владимир Васильевичта — Буряадай гүрэнэй оперо, баледэй театрай дирижер.

РСФСР-эй габьяата артистын

1. **Егоров** Ефрем Мондароновичто — Буряадай гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин хатаршадай бүлэгэй солист.
2. **Кыштымова** Дина Ивановнада — Буряадай гүрэнэй оперо, баледэй театрай оперой солистка.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарнин түлөө Президиумэй гэшүүн В. ДЕМЧЕНКО.

Москва, 1963 оной июлиин 23.

ҺҮ ЕХЭЭР АБАХЫН ТУЛАДА БҮХЫ АРГА БОЛОМЖОЁО ЭЛСҮҮЛЭЭ

…лониитын …бхи үүсхэл

…бликымнай ажалшад, …вет арад түмэнтэй ад… …артиингаа Центральна …эй июниин Пленумэй …нуудтай тон ехэ һо… …ойгоор танилсажа …Хаа хаанагүй уншал… …лдөөн, суглаанууд үн… …нэ. Коммунистнууд, …лшууд, ажалша бү… …СС-эй ЦК-гай Плену… …идхэбэринүүдые үнэн …өө һайшааха зуураа, …гдаһан зорилгонуу… …эг дээрэнь бэелүүл… …өө бүхы хүсэ шада… …оролдоно.

…-эй ЦК-гай Пленумэй … ёһоор соёл сурталай …ри һайжаруулгала …н хүсэ шадал, эдэб… …эл үргэнөөр хэрэглэхэ …хала. Совет хүнүүдые …с ёһоор хүмүүжүүлхэ …нуудые бэелүүлгэдэ …н зохёон байгуулхы … үүсхэлые саашадаа …лохоор дэмжэхыень …а комитедүүдтэ Пле… …радхаһан байна.

…итые соёл сурталай …ридэ хабаадуулха та… …най республикын пар… …рганизацинууд нилээд …дуршэлтэй болонхой. …на комитедүүд болон …ой горком, райкомуу… …гэдэхи штатнабэшэ та… …структорнууд, партий… …низацинуудта олонии… …өөр эмхидхэгдэһэн по… …кэ гэгээрэлэй кабине… …саг үргэлжын агит… …уд болон агитталмай… …айгуулагдаад, ажал… …дунда ниитэ-политиче… …льтурно-гэгээрэлэй хү… … ябуулхада ехэхэн ту… …энэ.

…йна комитедүүд бо… …артийна организаци… …энэ шэнэ онол арга… … хэрэглэн, коммунист… …болон партийнабэшэ …дые соёл сурталай …ридэ олоор хабаа… …н тула шухала хэм… …дые абана. Энэ талаар … үедэ хүдөөгэй про… …на үйлэдбэриин парт… …та бии болоһон соёл …ай соведүүд болон ко… …удай хүдэлмэрииe он… …дэглэмээр.

…соведүүд болон комис… …ай гэшүүдээр партий… …оветскэ, комсомолой, …юзуудай хүдэлмэри… …, үйлэдбэриин түрүү… …хүдөө ажахын болон …ленностиин мэргэжэл… …гшанар, врачнууд бата… …д, соёл сурталай, куль… …гэгээрэлэй хүдэлмэри …руулхын тула хамаг хү… …далаа зорюулна. Зарим … комиссинууд хэдэ хэ… …цинүүдые бии болгоод, …, шадаха участогууд… …шүүн бүхэнөө табижа … хэрэглэдэг. Жэшээл… …эдын вольфрам-молиб… …комбинадай парткомой …эхи соёл сурталай со… …нитэ-политическэ, куль… …гэгээрэлэй, һургуулида …г үхибүүдэй болон за… …улай дунда хүмүүжүүл… …үдэлмэри ябуулха, лек… … пропагандын, эконо… …а, партийна һуралсал …эрилхэ гэхэ мэтэ сек… …тэй юм.

…хи парткомуудай соёл …ай совет болон комис… … түрүүшын үдэрнүүд… …лэн ажалшадай дунда … ехэ ойлгууламжын, …рно-гэгээрэлэй хүдэл… …буулжа байна. Прибай… … промышленно-үйлэдбэ… … зонын парткомой дэргэдэхи комиссиин гэшүүд хирэ хирэ болоод лэ сугларжа, соёл сурталай хүдэлмэриин шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, шухала хэмжээнүүдые абадаг. Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ секциин (даагшань нүхэр Богданов) жэшээ дээрэһээ комиссиин хүдэлмэри элеэр харагдана. Тус секциин үүсхэл оролдолгоор түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулдаг бюллетеньнүүд ходо гаргагдана, нүүдэл кинолектори байгуулагдаа, экономическа конференцинүүд үнгэргэгдэнэ. Соёл сурталай комиссиин гэшүүд партиингаа Центральна Комитедэй июниин Пленумэй материалнуудай гүнзэгы удхые хүн бүхэндэ ойлгуулхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй.

Тиихэдэ Баргажанай, Зэдын үйлэдбэриин парткомуудай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн соёл сурталай комиссинууд мүн лэ муу бэшээр хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха, харуулан ойлгуулха агитаци шэнэлхэ, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар горитойхон юумэ хээ, хэжэшье байна.

Гэхэтэй хамта олониитые соёл сурталай хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ гэжэ КПСС-эй Буряадай обкомой һаяхан болоһон Пленум зааба. Урдань байһан штатнабэшэ совет, таһаг, инструкторнууд үгы болгогдоод, үйлэдбэриин управлениин парткомуудта шэнээр байгуулагдаагүй байһан ушар үзэгдэнэ. Зарим тээ олониитын хүсөөр эмхидхэгдэһэн партийна гэгээрэлэй кабинедүүд, саг үргэлжын агитпунктнууд, агитталмайнууд хүдэлхэеэ болишонхой. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ городой партийна организацинуудаар байгуулагдаһан 54 агитталмайн үсөөхэниинь мүнөө хүдэлнэ. Хориин үйлэдбэриин управлениин, Загарайн промышленно-үйлэдбэриин зонын парткомуудай дэргэдэхи соёл сурталай комиссинууд мүртэй юумэ хэнэгүй. Түнхэнэй, Улаан-Үдын хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомууд мүнөөшье болотор тиимэ комиссинуудые байгуулаадүй.

Партийна комитедүүд, парторганизацинууд ажалшадые, коммунистнууд болон комсомолшуудые соёл сурталай хүдэлмэридэ хабаадуулха талаар ниитын эмхинүүдые байгуулха зуураа, тэдэндэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ, тодорхойгоор хүтэлбэрилжэ байха уялгатай. Ниитын хэрэгтэ эдэбхитэдые бүри олоор хабаадуулдаг болоһон байһан ушар ниитын организацинуудые партийна хүтэлбэреэр хангаха хэрэгые һуларуулха ёһогүй, харин тиимэ хүтэлбэреэ улам шангадхан һайжаруулха, соёл сурталай хүдэлмэридэ олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала гэжэ КПСС-эй Буряадай обкомой Пленум партийна организацинуудые уялгалаа.

Коммунис партиингаа Центральна Комитедэй июниин Пленумэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула совет хүнүүд угаа ехэ үүсхэл оролдосотойгоор ажаллажа байна. Олониитын эдэбхи үүсхэлые үргэнөөр дэмжэн, зүбөөр хүтэлбэрилэн, соёл сурталай хүдэлмэридэ улам үргэнөөр хабаадуулха гээшэ партийна организацинуудай дайшалхы зорилго мүн.

…яр баясхалан хүргэнэ

…дай АССР-эй 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан …һанайнь, коммунис байгуулалтада саашадаа амжал…ые туйлахыень республикын ажалшадта үнэн зүрхэ…эжэ амаршалга хүргэһэнэйнь түлөө бүхы партийна, …, ниитын организацинуудта, мүн амаршалга хүргэ…нүүдтэ КПСС-эй Буряадай обком, Буряадай АССР-…рховно Соведэй Президиум, Министрнүүдэй Совет ехэ …үргэнэ.

КПСС-эй Буряадай обком
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет.

* * *

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй

Министрнүүдэй Соведтэ

1963 оной түрүүшын хахад жэл соо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар үйлэдбэриин управлениинүүдэй социалис мүрысөөнэй дүн тухай

1963 оной түрүүшын хахад жэл соо гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха талаар үйлэдбэриин управлениинүүдэй социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэ зуураа, КПСС-эй обком болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые 150 түхэриг мүнгэн шантайгаар Баргажанай үйлэдбэриин управленидэ (управлениин начальник нүхэр Еланов, парткомой секретарь нүхэр Базаров, главна зоотехник нүхэр Михайлов) барюулагдаба. Тус управлениин ажахынууд мяха бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэб 121, үндэгэ—119, нооһо—310 процент дүүргэһэн, һү худалдалгые нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал 36 процентээр дээшэлүүлһэн байна.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин (начальник нүхэр Антоненко, парткомой секретарь нүхэр Черняков, главна зоотехник нүхэр Черниговский) хүдэлмэри һайн дээрэ тоологдобо. Тус управлени мяха бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэб 110 процент, үндэгэ—114, нооһо—299 процент дүүргэһэн, һү худалдалгые нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал 18 процентээр дээшэлүүлһэн байна.

Түрүүшүүлдэ шагнал барюулагдаба

БАРГАЖАН. (**Телефоноор абтаба**). Байгша оной июлиин 23-най үдэр Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай мал ажалай түрүүшүүл, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай зүблөөн эндэ болобо. Тус зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. У. Модогоев партиин ЦК-гай июниин Пленумэй дүн тухай суглараагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Удаань КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. У. Модогоев 1963 оной түрүүшын хахад жэл соо мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар социалис мүрысөөндэ илаһан тус управленидэ үгтэһэн партиин обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугые нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэ барюулба.

Хэмжээн абтахаар болоо

Ажалай эмхидхэлэй һула, социалис мүрысөөнэй хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилэгдэдэг дээрэһээ Кировэй нэрэмжэтэ (Харганаагай) колхоз һү һаалгаар гээгдэлдэ оронхой. Үнгэрһэн 6 һара 20 үдэрэй туршада һү һааха жэлэйнгээ уялгые миил 43 процент дүүргээ. Һаалишадай олонхинь үнеэн бүриһөө 1600—1800 литр һү һааха уялгануудаа хахадлаашьегүй.

Яахадаа иимэ ушар үзэгдэнэб гэхэдэ, малшадай дундахи ажалай журам һулараа. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд һү ехээр абаха хэрэгтэ анхарал хандуулхаяа болишонхой. Малшадай дунда ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй шахуу. Энээн дээрэһээ боложо, зарим һаалишад хоёр—гурбан үдэрөөр ажалдаа гарадаггүй байна. Һаамхай үнеэдынь үдэртөө оройдоол 10 часай туршада адуулагдана. Энээнһээ боложо һү һаали ехээр доошолоо. Жэшээнь, мүнөө сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө оройдоол 4—4,5 литр һү һаана. Харин энэ үедэ үнеэд тугаллажа, һаамхай үнеэдэй тоо олошорһон байха юм.

Фермэдэ һүнэй ямараар һаагдажа байһые үе үе шалгаха зэргэтэй бшуу. Иимэ хүдэлмэри ябуулагданагүй, хиналта шалгалта хэгдэнэгүй.

— Бидэнэй юу хэжэ байдагые колхозоймнай хүтэлбэрилэгшэд һонирхохоёошье болёо. Үе үе болоод лэ ажалай дүн гаргагдажа байдаг аад, тэрэмнайшье хаһа болзор соогоо хэгдэнэгүй,—гэжэ Доодо Бухэнэй фермын малшад гомодоно.

Һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхын тула шанга хэмжээ абаха саг тулаа гэжэ Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Чойндонов, зоотехник нүхэр Ешидоржиева гэгшэдэй урда шанга эрилтэ табигдахаар болоо гэжэ һанагдана.

И. Шалимов,
«Коммунизмын туяа» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Профсоюзуудай VIII областной конференциин һунгаһан Буряадай Совпрофой гэшүүд:

Абагаев Ф. А.
Афанасьев В. А.
Абгадеева А. А.
Андриянова В. В.
Астраханцева В. И.
Асеев Л. С.
Болдонов И. А.
Батуев Д. Б.
Базаржапов Ц. Ж.
Блинов Н. А.
Братенькова Р. П.
Болотов А. Р.
Бекетов Л. Д.
Воронцов В. Н.
Гаськов М. М.
Гармаева В. Д.
Дуринов Д. Д.
Денисенко М. Е.
Деренченко Р. Я.
Деркач И. С.
Жалсараев Д. З.
Жданова О. Д.
Жилин Д. К.
Жаркова Е. М.
Звержевич А. И.
Золотарев А. В.
Калаганский М. Г.
Казначеев И. Е.
Ковалева Т. Э.
Кочетов Д. В.
Куприянов А. Г.
Леденев М. В.
Мажаров В. С.
Медведев Б. И.
Минаков Ю. Д.
Миронова Г. П.
Невеница А. С.
Новикова А. Н.
Прозоров Г. П.
Пилипенко И. И.
Петчинова А. К.
Плеханов А. Г.
Романова К. В.
Рыгзенова Х. Э.
Ринчино Д. Ц.
Савостьянов В. А.
Филиппова К. И.
Хадаханэ О. Т.
Хамнаев Б. Х.
Черных М. М.
Чагдурова Д. Д.
Черныш В. И.
Шевченко В. И.
Шаргаева М. В.
Ястребова К. Е.

Буряадай Совпрофой гэшүүдтэ кандидадууд:

Грязнов Н. В.
Дармаева Л. Ц.
Жигжитов Р. Ц.
Кравченко А. Т.
Кондратьева Э. А.
Лыткин Н. А.
Матаева З. К.
Малков П. И.
Носиков Н. П.
Осинцев М. И.
Перевалов В. С.
Перинова А. И.
Пивоваров С. А.
Таракановский И. Т.
Фрыгин И. В.
Хараев Ч. А.
Чижов П. М.

Буряадай Совпрофой шалгалтын комиссиин гэшүүд:

Дарханов А. У.
Замараев Н. Н.
Каличкина К. А.
Колосов А. К.
Коптина А. С.
Моисеенко Г. Д.
Нимаев Г. Д.
Осипова Н. П.
Шапеева С. Ш.

СССР-эй профсоюзуудай XIII съезддэ областной конференциин һунгаһан делегадууд:

Абагаев Ф. А.
Асеев Л. С.
Болотов А. Р.
Братенькова Р. П.
Доржиева Б. Т.
Ваганова В. И.
Радванский М. И.
Тясто А. И.

Профсоюзуудай областной Соведэй Пленум

Буряадай Совпрофой эмхидхэлэй Пленум июлиин 19-дэ боложо, президиумдэ иимэ нүхэдые һуигаа:

Асеев Л. С.
Абагаев Ф. А.
Болотов А. Р.
Гаськов М. М.
Деренченко Р. Я.
Денисенко М. Е.
Жалсараев Д. З.
Ковалева Т. Э.
Кочетов Д. В.
Ринчино Д-Ц.
Черныш В. И.

Совпрофой түрүүлэгшээр нүхэр Л. С. АСЕЕВ һунгагдаа.

Совпрофой секретаряар, промышленна предприятинуудай профсоюзна организацинуудай дунда ажал ябуулха бюрогой түрүүлэгшээр нүхэр М. М. ГАСЬКОВ һунгагдаа.

Совпрофой секретаряар, хүдөө ажахын профсоюзна организацинуудай дунда ажал ябуулха бюрогой түрүүлэгшээр нүхэр Д-Ц. РИНЧИНО һунгагдаба.

* *

Республикын колхозууд болон совхозуудта мал ажалай продуктнуудые бэлэдхэлгын ябаса тухай 1963 оной июлиин 20-ной мэдээн

(9 һарын түсэбэй дүүргэлтэ процентээр):

Үйлэдбэриин управлениинүүд	Бэлэдхэгдэһэниинь			
	мяхан	һүн	үндэгэн	нооһон
Кабанскын	54	49	83	59
Хяагтын	43	53	95	61
Зэдын	42	54	91	57
Хориин	42	52	93	52
Баргажанай	41	60	102	76
Мухар-Шэбэрэй	40	48	88	57
Улаан-Үдын	40	60	103	85
Түнхэнэй	37	43	68	54

Хүдөөгэймнай малшад долоон жэлэй табадахи жэлэй хоёрдохи хахадта алхан орожо, мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын хойноһоо тэмсэһэн тэмсэлээ бүри эршэдхэжэ байна. Тиигээдшье сагаан эдеэнэй дэлгэрхэ, адууһа малай таргалха хаһа саг хүсэндөө ороод байна ха юм.

Гэхэтэй хамта мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб гурбадахи кварталда ямараар бэелүүлэгдэжэ байна гээшэб гээд хараад үзэе.

Манай республикын малшад мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэй түсэбые (һүнһөө бэшыень) дүүргэжэ шадаһан зэргэтэй. Зүгөөр республикымнай колхоз, совхозууд аяар 125 мянган центнер һү үнгэрһэн 6 һара соо гүрэндөө дутуу худалдаһан байна. Ушар иимэһээ энэ гүнзэгы гээгдэлһээ гарахын тулада управлениинүүдэй болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, һү һаалиин гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 3-дахи кварталсоо һү абалга дээрэ эрид хубилалта хэхэ уялгатай байгаа.

Дээрэ толилогдоһон мэдээ хараад үзэхэдэ, һү абалгын, гүрэндэ худалдалгын ябаса хуушаараал байһаар. Үнгэрхэдөө зарим колхоз, совхозууд һү абалгые дээшэлүүлхын орондо, харин доошонь оруулжархиһан баримтанууд бии. Жэшээнь, июниин 3-дахи арбан хоногто республикымнай ажахынууд 48,3 мянган центнер һү гүрэндөө худалдаһан байгаа һаа, харин июлиин түрүүшын арбан хоногто 38 мянга, хоёрдохи арбан хоногтонь 40,3 мянган центнер худалдаһан байха юм.

Энэ ушарые бэлшээриин зүлгэ ногооной муудаһанһаа болоо гэжэ хэлэжэ яажа болохоб. Энэмнай имагтал һү абалган тушаа ажахын, управлениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөөгэй парткомуудай анхаралаа һуладуулһанһаа болоо гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Илангаяа Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын упрвлениинүүдэй ажахынууд энэ талаар ехэ гээгдэлдэ оронхой. Түнхэнэйхид, мухаршэбэрэйхид нёдондонойхиһоо һү абалгаяа бүри доошонь оруулжархёо. Хориин, Хяагтын, Зэдыншье колхоз, совхозууд һү абаха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Һү абалган, тэрэниие гүрэндэ худалдалган тухай анхаралаа онсо хандуулхаар саг тулаа. Республикымнай һү гүрэндэ худалдаха 9 һарын түсэб июлиин 20-ной байдалаар миил 42 процент дүүргэгдээд байна. Тиихэдэ мяхашье абалга, худалдалган нёдондоной хэмжээнһээ баһал доогуур ябана. Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин, Зэдын, Хяагтын управлениинүүдэй колхоз, совхозууд гүрэндэ худалдаха малаа һайнаар харууһалжа, таргалуулхын түлөө хүсэд оролдолгоёо гарганагүй. Гахай, шубуу үсхэбэрилхэ хэрэгые олохон ажахынууд хэрэглэнэгүй.

Хэнэйшье мэдэһээр үбһэ хуряалгын, силос даралгын халуун хаһа ороод байна. Таряа хуряалгада мүн лэ эрхимээр бэлдэхэ ушартайбди. Хүдөө ажахын али бүхы хүдэлмэриин хабсараад байһан үедэ алишье һалбарияа нэгэн тэгшээр хүтэлбэрилхэ гээшэ мүнөө үеын шухала зорилго болоно. Тиимэһээ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, мяха, һү нооһо, үндэгэ абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө заатагүй дүүргэхын хойноһоо бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха гээшэ республикын хүдөө ажахын ажалшадай дайшалхы зорилго мүн болоно.

Үбһэ ногоо хуряалгые нобшоруулжа болохогүй. Бүхы хүсэеэ, техникэеэ бүтээсэтэйгээр ашаглая

Мүнөө яараагүй һаа, үбэлдөө абиртаха

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлени доторхи томохон ажахынуудай нэгэн юм. Байгша ондо сагай уларилай таатай бэшэ байбашье һаа, ехэнхи сабшалан дээрэнь ногооной ургаса яһала бараг.

Адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл абаха арга боломжо тус колхоздо бии. Гэбэшье энэ арга боломжонь хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Июль һарын 20-оод боложо, тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа ерэнхэй. Харин Наринай, Мухар-Талынь отделениинүүдтэ тракторна, морин косилканууд, мүн бусадшье зэр зэмсэгүүд бэлдэгдэжэ дүүргэгдээгүй байһаар.

Тус колхозой Горхон, Хургутуй, Обводная болон бусад нютагуудтахи сабшалангай ургаса һайн, 6—7 хоногой саада тээ үбһэ сабшажа эхилхэдэ болохо байгаа. Теэд эндэхи звенонууд үшөө «зүүдэлжэ», энэ тэрэ юумэеэ «бэлдэжэ», хайран сагаа дэмы гээнэ.

Мухар-Талын отделенидэ ажалай эмхидхэл һула, хүдэлмэришэдые саг болзортонь эдеэ хоолой, эд хэрэгсэлэй зүйлнүүдээр хангаха хэмжээн абтанагүй. Хэтэржэ ерэхэдээ, ямар звено, отара хэды шэнээн үбһэ тэжээл бэлэдхэхэеэ үшөө һайн мэдэнэгүй.

Косилканууд, аса тармуурнуудынь мүнөө болотор бэлэн бэшэ. Иимэ байдалые мэдэжэ байбашье, отделениие эрхилэгшэ нүхэр Ермолаев тэжээл бэлэдхэлгые түргэдхэхын орондо энэ тэрэ жэжэ асуудалнуудые шиидхэжэ, һанаа амар һууһаар. Эгээ түрүүлэн хаана, ямар газарта үбһэн сабшагдахаб гэжэ һайн мэдэнэгүй.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениһээ үгтэһэн даабаряар XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз июлиин 1-һээ 15 болотор 740 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, мүнөө болотор нэгэшье центнер тиимэ тэжээл бэлэдхээгүй байһаниинь тон гайхалтай.

Манай республикын түрүү ажахынуудай дүй дүршэлтэй танилсахада, тэндэ хуушан һолоомые кукурузатай холижо, силос дарадаг байна. Тиихэдэ һолоомоной шэмэшье яһала дээшэлдэг. Теэд энэ аргые Ташалангай колхоздо хэрэглэнэгүй. Хуушан һолоомониинь мүнөө болотор суглуулагдаагүй, поли дээрээ хэбтэһээр.

Үдэр үнгэрхэ тума үнэтэ саг ошожол байна ха юм. Хэрбээ мүнөө яараагүй һаа, үбэлдөө абиртаха саг тохёолдохо бшуу.

А. Балмаев.

Хүмүүжүүлгэ... Хамагай түрүүндэ хүмүүжүүлгэ

«Партиин соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилгонууд тухай» гэһэн асуудал КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, түүхэтэ тогтоолнуудые абаһаниинь ехэ удха шанартай. Пленумэй материалнуудтай танилсажа, тэрэнэй тогтоолнуудаар зоригжон, саашанхи ажал ябуулга, зорилгонууд тухайдаа бодомжолбобди.

Соёл сурталай хүдэлмэри хүдөө нютагуудта ёһо тэдысэ ябуулагдадаг, суглаа хураалнуудай тогтоолнуудай саарһан дээрээ үлэдэг үнар олон гээшэ. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэ ажал хэрэгтэй нягтаар холбон, шэнэ шэнэ онол аргаар ябуулха шухала.

Пленумэй тогтоолнуудые хараада абажа, һаяхан парткомойнгоо бюро дээрэ хүмүүжүүлгын асуудалаар тоосоо хээ һэмди.

Манай совхоз Хэжэнгэ нютагай тэг тэгэндэ оршодог, Хориин үйлэдбэриин управлениин томохон ажахынуудай нэгэн юм. 900 гаран хүдэлмэрилэгшэдтэй, 19871 гектар тариалангай газартай, 15 мянга гаран гектар сабшалантайбди. Хонин малаймнай отара, гүүртэнүүд хоорондоо холо бэшэ байдаг. Гэбэшье совхозой газар, уһан ехэ һэн туладань, нэгэ захаһаань нүгөө заха хүрэтэр үдэр бүри ябаха бэрхэтэй. Тиимэһээ фермэ, бригадын партийна, комсомолой организацинууд эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зэргэтэй.

Хүн бүхэн ажал хэрэгтээ үнэн зүрхэнһөө хандажа, урдахи зорилго ба түсэбөө саг соонь дүүргэдэг байхань шухала болоно.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, коммунистнууд, комсомолшууд, агитаторнууд хүн зониие ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно. Түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл олондо жэшээ болгон табигдадаг, шэнэ онол аргануудынь ажалда нэбтэрүүлэгдэдэг байха юм. Совхоздомнай түрүү хүнүүд олон. Байгша оной түрүүшын хахадта үнеэн бүриһөө 1400 гаран литр һү һааһан Юмжит Дамбаевагай амжалтаар омогорхонгүй байхын аргагүй. Тэрэнэй ажалые олондо жэшээ болгон табинабди. Мүн Бахалайтын гүүртын залуу һаалишан Нина Дагбаева мянга тухай литр һү үнеэн бүриһөө һаанхай.

Совхозой гол баялиг болохо хонин һүрэгые улам олошоруулха, тобир тарганаар ондо оруулха, оршыень арьбадхахын тула һайн байраар, бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахаһаа гадна, ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ, коммунис ёһоор хандаха шухала. Малаа һайнаар ондо оруулһан, түлнүүдые гарзагүйгөөр абаһан хонишод, малшад манайда олон. Жэшээнь, 1-дэхи фермын хонишон Шоён Намжилов 100 хониһоо 90 хурьга абажа, һайнаар түлжүүлээ. Мүн 3-дахи фермын хонишон Будаев 100 хониһоо 93 хурьга түлжүүлһэн. Хонишод Бальчиндоржиев, Холхоев гэгшэд үбэлые амжалтатайгаар үнгэргөө.

Малнадай зуһаланда гараһаань хойшо малай байранууд үбэлжөөндэ бэлдэгдэн заһабарилагдажа, һэльбэгдэжэ эхилээ. Гүүртэ, отара бүхэнэй даагшанарай түрүү, шэнэ үүсхэлые парторганизаци дэмжэдэг, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ оролдодог.

Совхозой хүдэлмэришэдэй дунда политическэ хүдэлмэри гол түлэб коммунистнууд, комсомолшууд, багшанар ябуулна. Манайда 160-аад коммунистнар бии. Партбюрогой гэшүүн бүхэн 6—7 гүүртэ, отара даагаад тэрээгээрээ ябадаг, ажалай бүтээсэ, ажаһуудалай хэрэгүүдые шалгадаг, дутуу дундануудые усадхажа, түрүү дүршэл дэлгэрүүлхэ хэмжээ абадаг, агитаторнуудта туһаламжа үзүүлдэг, социалис мүрысөө эмхидхэдэг, толгойлдог юм.

Партийна организацимнай хүтэлбэри доро 62 агитатор хүдэлнэ. ЦК-гай июниин Пленумэй материалнууд совхозой фермэ бүхэндэ партийна суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдээ, мүн семинарнуудшье үнгэргэгдөө. Агитатор бүхэмнай хөөрэлдөө, элидхэл хэхынгээ урда тээ ямар газарнуудта ажалай хэр ябажа байһые шалгажа үзэдэг. Эдэбхитэй агитаторнуудай тоодо багшанар Агбан Аюржанаев, Надмит Намсараев, хонишон Тугдэм Тугутов, коммунист Хоржир Жамсаранов гэгшэд ороно.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ хүдөөгэй библиотекэ, Соёлой байшан эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэмнай социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада туһалалсадаг, мүнөө үбһэ хуряалгын халуун үедэ агитбригада эмхидхээд, үбһэшэдтэ ошохо гэжэ байна. Тэдэнэй дунда комсомолой эдэбхитэд, урагшаа һанаатай нүхэд Намжил Намдаков, Пылма Доржиева, Виктор Лубсанов, Дора Хамисова гэгшэд бии.

Мүнөө үедэ совхознай үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороод байна. Фермэ бүхэнэй машина техникэ түгэд. Гэр байра, отогуудшье һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ үдэр бүри газетэ, журнал абаашагдана. Агитаторнууд совхозойнгоо ажалай ябасые ажалшадта мэдээсэнэ, хайшан гэжэ ажаллаа һаа, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэб гэһэн хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Хахад жэлэйнгээ түсэбые мяхаар 106,7 процент, һүөөр (нёдондонойхитой жэшэбэл, 116,9 процент дүүргээд байнабди.

Партиингаа Центральна Комитедэй июниин Пленумэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, хүн зониие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хаба шадабари, хүсэлэнгэ оролдолгоёо гаргаха—бидэнэй арюун уялга.

Б. Содномов,
Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь.

Калиновка тосхондохи колхозой түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой В. В. Грачев, Жеденевскэ үйлэдбэриин участогые даагша П. И. Захарченко, партийна организациин секретарь А. А. Анищенко Калиновкын колхозой шэнэ сортнуудые туршадаг газарые хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Үүсхэлтэй хүнэй оролдолгоор

Мухар-Шэбэрэй аймагай Мотия тосхоной клубынь хоёр жэлэй саада тээ орхигдошоһон юм. Тэндэ ажаһуудаг Олимпий Михеевич Луговской үүдээ сэлигдэһэн, сонхо тэһэрхэй клубай хажуугаар гарахадаа, халагшье даа, һайн эзэтэй һаа нимэ байхагүйл һэн гэжэ харамсадаг байба.

Нэгэтэ нүхэр Луговской гэртэһээ суурга асаржа тэрэ клубые хаагаад, Заганай сельсоведэй түрүүлэгшэдэ ошожо, клубые дааха хүсэлэнгөө мэдүүлһэн байгаа. Сомоной түрүүлэгшэ Луговскойн дурадхалые зүбшөөһэн юм.

Клубай газаахи, зосоохиие һэргээлсыт гэжэ Олимпий Михеевичэй залуушуулда хандахада, зариман хэрэгсээжэ үгөөгүй. Тиихэдэнь, үрөөһэн гартайшье һаа өөрөө клубай сонхонуудые шэллэһэн, полыень заһаһан, шэнэ үүдэнүүдые дархалһан, мүн сценэ бүтээһэн байна. Нигэжэ клубаа заһаад, зосоохиинь шэмэглэжэ, газетэ, журнал, нааданай хэрэгсэлнүүдые дэлгээд, үдэшэ бүри тэрэнээ нээдэг болоходонь, хүнүүд сугларжа эхилһэн байгаа. Байһаар байтараа кино табигдадаг болоо. Кинокартина хараха, газетэ, журнал уншаха, гармошко дахан хатарха дуратайшуул бүришье олошоржо, клубынь багададаг болобо. Тиихэдэнь нүхэр Луговской клубайнгаа харалгын залые үргэдхэхэ асуудал Бэшүүрэй совхозой дирекциин, парткомой урда табижа, дархашуулые ерүүлээд, богонихон болзор соо клубаа нилээд ууюжам, үндэр болгуулаа. Хаһыень штукатурдажа, дулаан, сэбэр болгоо.

Нигэжэ хамтын хэрэгтэ үнэнхэ зүрхэнһөө оролдодог нүхэр Луговскойн үүсхэлээр Мотия тосхоной ажалшад сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг болобо.

И. Ткачев.

Новокузнецк. Борис Варнавский долоон жэлэй саада тээ Кузнецкэ металлургическа [...]та ерээ һэн. Эндэ элдэб янзын ажал хээ. Тиихэ зуураа ходо һургуулида һуража ябаһан [...] Сибирскэ металлургическа институдые дүүргэжэ һаяхан инженерэй диплом абаһ[...] дээрэ: Борис Варнавскине (дундань) сугтаа ажалладаг нүхэдынь амаршалжа байна.

ТАСС-ай фото[...]

ПРОГРАММА ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГД[...]

РСФСР-эй арадай ажахы түрүүшын хахад ж[...]

Партиин XXII съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай һүүлшын Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Российн Федерациин ажалшад 1963 оной түрүүшын хахадта арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ, арадай ажана байдал болон культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар ехэ амжалта туйлаба.

Байгша оной түрүүшын хахадта республикын промышленность продукци үйлэдбэрилхэ ба гол шухала хэрэгсэлнүүдые гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ РСФСР-эй Центральна Статистическэ управлени мэдээсэнэ. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Бүхы совнархозууд даалгабаряа үлүүлэн дүүргэнхэй. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадтай жэшэбэл, үйлэдбэриин хэмжээн 8,5 процентээр ургаһан байна.

РСФСР-эй промышленность ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные хямдаруулха, олзо доход оруулха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшэбэл, ажалай бүтээсэ 6 процент дээшэлжэ, продукциин өөрынь үнэ сэн 1 процент шахуу хямдарба.

Үнгэрһэн хахад жэл соо РСФСР-эй промышленность 200 шахуу түхэлэй шэнэ машина, түхеэрэлгэ, прибор, материал бүтээн гаргадаг болоо; хуушарһан 50-һаа дээшэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүд үйлэдбэриһөө болюулагдаа. Предприятинуудта 70 мянга шахуу технологическа түхеэрэлгэ шэнэдхэн хубилгагдаһан байна. Ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын 800 мянгаһаа дээшэ дурадхал арадай ажахыда нэбтэрүүлэгдэнхэй. Тэдэниие ашаглан хэрэглээд байхада жэл соо 500 миллион түхэриг мүнгэн арьбалагдаха юм.

Республикымнай химическэ индустри түргөөр хүгжөөгдэнэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, металл хайлуулга, нефть, газ, нүүрһэ абалга, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, электрын хүсөөр хүдэлдэг ехэ машина, түмэр отолдог станок, трактор, комбайн, хүдөө ажахын бусад техникэ бүтээлгэ дээшэлһэн байна.

Унжагай хүйтэн уларилтай хабар байгаашье һаань, республика дотор хабарай тарилга амжалтатайгаар дүүргэгдээ, таряанай харууһалга хэхэ, таряа хуряалгада бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа гээд ЦСУ-гай мэдээсэлэй хүдөө ажахын талаар бүлэг соо тэмдэглэгдэнэ. Хабарай тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Ороохото ургамалнуудай тарилга (кукурузагүйгөөр) 5 миллион гектараар дээшэлээ. Тэрэшэлэн саахарай свёклын (фабрична), наран сэсэгэй тарилга үргэдхэгдөө. Алишье хэрэглэмжэдэ таригдаһан кукуруза 19 миллион шахуу гектар болоо. Колхоз болон совхозууд хабартаа 34,6 мянган гектар дээрэ шэнэ сад, үрэ жэмэстэ модо, виноград тариһан байна.

1962 оной июлиин 1-нэй байдалтай жэшэбэл, колхоз, совхозуудай эбэртэ бодо малай тоо 1,9 миллион толгойгоор олошорбо, тэрэ тоодо үнеэд — 1 миллион толгойгоор, хонин, ямаад — 0,6 миллионоор олошороо. Гахайн тоо толгой нэгэ бага хороо. Колхоз, совхозуудта мяха абалга 33,3 мянган тонноор, үндэгэн — 61,8 миллионоор нёдондоной энэ үеынхиһөө дээшэлбэ.

РСФСР-эй хүдөө ажахы үнгэрһэн 6 һара соо тон олон машина, хоёр миллионһоо дээшэ тонно минеральна үтэгжүүлгэ абаа.

Түмэр замай транспорт ашаа шэрэхэ түсэбөө тонно-километрэй талаар үлүүлэн дүүргэбэ. РСФСР-эй автотранспорт болон шоссейнэ харгын министерствын ашаа шэрэлгэ 11 процентээр дээшэлээ. Мүн агаарай транспортын хүдэлмэриин хэмжээн дээшэлүүлэгдээ.

Республика дотор химическэ промышленностиин, хара металлургиин, электростанцинуудай үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада үгтэһэн, нефть илгадаг, нүү[...] доной, машина бүтээл[...] ба эдеэ хоолой промы[...] шэнэ предприятинууд а[...] үгтэһэн байна. Түрүү[...] жэл соо гүрэнэй түсэбөө[...] на барилгада үгтэһэн м[...] 6,1 миллиард түхэриг [...] дондоной энэ үеынхиһөө тээр ехэ болонхой.

Түрүүшын хахад жэл [...] эй арадай ажахыда ажа[...] һан хүдэлмэришэд болон шадай тоо нёдондоной [...] һөө 1.100 хүнөөр олошор[...] эй хүн зон түрүүшын [...] соо ниитын хэрэглэмжы[...] һуралсалда, медицинскэ [...] жада, социальна ханга[...] бусад тэдхэмжэдэ 9 ми[...] хэриг абажа, энэнь 196[...] рүүшын хахадайхиһаа 50[...] түхэригөөр дээшэлбэ. Т[...] сэбөөр һомологдоһон мү[...] энэ үе соо 12 миллион [...] метр талмайтай байрын [...] хэ гү, али 300 мянган [...] ашаглалгада үгтөө. Тэр[...] на, байра барилгын коопе[...] ажалшадай нөөсын, гүрэ[...] ламжын мүнгөөр тон ол[...] баригданхай.

Ниитын эдеэ хоол оруу[...] рэнэй, кооперативна ху[...] маагаар эд бараа най[...] миллиард түхэригтэ хү[...] дондоной энэ үеынхиһөө [...] дамал сэнгээр 3,5 процент[...]

Байгша оной түрүүшы[...] РСФСР-эй хүн зоной тоо [...] ган хүнөөр олошоржо, [...] июлиин 1-дэ 121 миллио[...]

1963 оной түрүүшын [...] арадай ажахын түсэбэй [...] дүнгүүд РСФСР-эй эко[...] культурын шууд түргэн[...] жэ байһаниие харуулна. [...] кын ажалшад долоон жэл[...] хи жэлэй түсэбые амжа[...] дүүргэхын түлөө бүри [...] хүсэтэйгөөр ажаллана.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАЯА ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАЯ

★ ★ ★

ХЭЗЭЭ ЗАҺАГДАХА КОМБАЙНУУД БЭ?

Хэнэйшье мэдэһээр энэ жэлдэ хаа хаанагүй хабар хожом болоҗо, зунай эхеэршье хүйтэн байжа, ороохо таряанай гараса зарим тэды удаараа. Тиигэбэшье һүүлэй үедэ хаһа сагтаа хура бороо ороод, тариалангай ургаса нилээд һайн боложо байна.

Нигээд удахагүй таряанай ургаса эдеэшэжэ, тэрэниие хуряаха халуун хүдэлмэриин хаһа орохонь гээшэ. Имагтал энээндэ эртээнһээ, оролдосотой һайнаар бэлдээд, машина техникэеэ хаһа сагтань эрхимээр заһабарилжа шадаһан ажахынууд ургасаяа богонихон болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, ороохо таряа гүрэндөө элбэгээр худалдаха ёһотой бшуу.

Теэд Кабанскын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд ургаса хуряалгадаа хэр һайнаар бэлдэжэ байна гээшэб?

Абаһаар лэ бирагүй бэлдэжэ байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Комбайн, жаткануудайшье заһабарилгые абаад үзэе. Эндэхи ажахынуудта бүхыдөө 120 комбайн заһабарилагдаха ёһотой аад, июлиин 16-най мэдээгээр оройдоол 52 комбайнинь бэлэн болоһон байгаа. Мүн һүүлэй үдэрнүүдтэнье мүртэй юумэ хэгдээгүй.

Жэшээлхэдэ, «Прибайкалец» колхозой таряа хуряаха бүхы 9 комбайнай минл хоёрынь заһабарилагдажа гараа. «Путь к коммунизму» колхозшье хуряалгын машина техникэ заһабарилха хүдэлмэри ехээр унжагайруулна. Хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсаха 6 комбайнайнгаа нэгыень лэ бэлэн болгоо нэрэтэй. Бэшэнииинь хэзээншье бэлэн боложо гарахань мэдэгдэнэгүй.

— Хуряалгын эхилтэр үшөө үды байна ха юм даа. Техникээ заһабарилжа үрдинэ аабзабди,—гэжэ эндэхи хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Шатов, Елизов гэгшэд хашалгүй хөөрэлдэнэ.

Байгалай, Оймороой совхозуудташье машина техникын заһабари баһал удааржа байна. Илангаяа эдэ ажахынуудта лафетнэ жаткануудые заһабарилха хүдэлмэри ехээр гэдэргэ татагдана. Жэшээнь, Байгалай совхозойхид бии байһан 12 жаткынгаа хоёрынь лэ заһажа гаргаа.

Харин ороной түрүү ажахынуудай жэшээгээр таряа амяарлан хадалгада өөрөө ябадаг комбайнуудые олоор хэрэглэхэ, тэдэниие үргэн абасатай жаткануудаар холбожо түхеэрхэ тушаа эндэхид бүри юушье хэнэгүй. Ядахын сагта жаткануудые хоёр-хоёроор холбожо хүдэлгэхэ тушаа һаналаа табяагүй байхань гайхалтай.

Үнэндөө бүхы комбайн, жаткануудые түрүүшын үдэрһөө зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, ажал хүдэлмэридөө түрүү онол арга һайнаар хэрэглэжэ шадаа һаа, ургасаяа богони болзорто, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахал. Тиимэһээ үргэн абасатай, мүн холбомол агрегадуудые олоор хэрэглэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай болоно. Яахадааб гэхэдэ, мүнөө жэлдэ эндэмнай хуряалгын үедэ машина техникээр бүтээхэ хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болонхой. Байгша ондо управлениин олонхи ажахынуудта ороохото ургамалнууд, шэнииисэ урда урдынхиһаа һураггүй ехэ таригдаа ха юм.

Ороохо таряа сэбэрлэхэ машина, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха, тоог, склад, амбаарнуудые эртээнһээ бэлэн болгохо шухала байһаниие баһал мартажа болохогүй. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, шамдаагүй һаа, дээрээ ортохо, шахардуу байдалда орохотнайл гэжэ эндэхидтэ һануулхаар болоо.

Н. Хазагаев,
хүдөө бэшэгшэ.

Шэнэ техникын ашаар

Гүрэн түрэмнай хүдөө ажахыгаа оньһото техникээр зэбсэгжүүлхэ гэжэ ехэтэ оролдожо байдаг. Тиигэһэнэйнь ашаар аяар холын Захаамина колхозуудшье элдэб оньһон техникэдэ хүртэнэ.

Жэшээнь, манай «Коммунизмын зам» колхоз энэ жэлэй гараһанһаа хойшо өөрөө ябажа таряа хуряадаг «СК-3» комбайн, «МТЗ-50» түхэлэй хоёр трактор, «ГАЗ-69» гэжэ хүнгэн автомашина, «ИЖ-56» гэжэ мотоцикл, таряа амяарлан хуряахада хэрэглэгдэдэг жаткануудые худалдан абаһан. Энэ хадаа колхозой ажал хүдэлмэриие саашадань оньһожоруулха талада айхабтар ехэ удхатай хэрэг болоно.

С. Шагдуров,
хүдөө бэшэгшэ.

Зэдын аймаг.

Боро газар элдүүрилнэ

Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд шэнэ газар хахалһаар байна. Эндэ хүдэлдэг тракторнистнууд Молот Жамбалов, Хубисхал Васильев, Дашидоржи Будажапов гэгшэд «ДТ-54» трактораар халаан соогоо 5,5 гектар газар хахалхын орондо 8,29 гектар хүрэтэр элдүүрилдэг байна. Тэдэнэй хэһэн хүдэлмэриин шанар ходо һайн гэжэ сэгнэгдэдэг. Тус бригадада хамтадаа 200 гаран гектар шэнэ газар хахалагдаба.

Манай колхоз шэнэ газар элдүүрилгэдэ энэ жэл ехээр һаналаа табиһан зэргэтэй. Мүнөө артельнай бүхыдөө 2400 гектар шэнэ газар хахалаһхай гээшэ. Тиихэдэ элдүүрилһэн ехэнхи газартаа энэ хабар шэнииисэ, кукуруза гэхэ мэтын ургаса ехээр үгэдэг үнэтэ ургамалнуудые тариад, үндэр баян ургаса абахаар хүлеэжэ байнхай.

С. Биликтуев,
хүдөө бэшэгшэ.

Хяагтын үйлэдбэриин управлени.

КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, РСФСР-[...]

Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй

хиналтын комитедтэ

Үргэн олон эдэбхитэдтэ түшэглэ[...]

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд ажалшадай үргэн олон эдэбхитэдтэ түшэглэн, арадай хиналтые бодотоор эмхидхэн ябуулха ёһотой. КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюрогой, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй заседани дээрэ энээн тухай хэлсэгдээ. Башкирай АССР-эй Мелеузовска колхозно-совхозно үйлэдбэриин управлениин партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй хүдэлмэри тухай мэдээсэл тэндэ хэгдээ.

Энэ управлениин предприяти, колхоз, совхозуудта, мүн цехүүдтэ, бригадануудта партийно-гүрэнэй хиналтада туһа хүргэхэ бүлэгүүд, постнууд бии болгогдонхой. Эдэ бүлэгүүдтэ, постнуудта хабаадаһан 2 мянга тухай хүнүүд партийна, профсоюзна, комсомолой болон бусад организацинуудые түлөөлнэ.

Комитедэй дэргэдэ олониитын хабаадахаар штатна-бэшэ 5 таһаг эмхидхэгдэнхэй. Гадна ажалшадай гомдол, дурадхалнуудые оруулха бюро бии болгогдоһон, ниитын 45 инспекторнууд хүдэлмэридэ хабаадуулагдаһан. Комитедэй гэшүүд колхоз, совхозуудта ошожо, бүлэгүүдтэ, постнуудта бодото туһаламжа хүргэдэг байна.

Малай үбэлжэлгын ямараар үнгэргэгдэжэ байһаниие, колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада ямараар бэлдэһэниие олон хүнэй хабаадалгатайгаар комитет шалгааһэн. Минеральна үтэгжүүлгын, бусад ашаануудай түмэр замай станцинуудта хайшан гэжэ хадагалагдажа, тэндэһээ яажа абаашагдажа байһаниие, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай организацинуудай ямараар ажалладагые баһал шалгаа.

Нимэ шалгалта хэхэдээ бүлэгүүдэй, постнуудай гэшүүдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, колхозниигуудые—хамта 2 мянга гаран хүнүүдые комитет хабаадуулһан байна. Эдэнэр партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта ехэ туһа хүргөө. Партийна организацинууд, колхозой правлени, совхозой дирекци шалгалтаар тодорхойлогдоһон баримтануудые саг соонь зүбшэн хэлсэбэ. Мүн элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд абтанхай.

Мелеузовска үйлэ[...] управлениин парти[...] нэй хиналтын комит[...] дэлмэридэ дутагдалн[...] гээд заседанида тэм[...] һэн байха юм. Юуб[...] мал ажалай зарим[...] нүүдтэ, оньһожоруул[...] отрядуудта хиналта [...] туһалха бүлэгүүд, [...] үшөө эмхидхэгдээдүй. [...] даа наймаанай орга[...] нуудта имэ бүлэгүү[...] нууд үсөөн.

Хүдөө ажахын про[...] дые абаха, худаллаха [...] түсэбүүдые дүүргэхэ [...] дэнь Мелеузовска [...] риин управлениин п[...] советскэ, ажахын орга[...] нуудта партийно-гүрэ[...] налтын комитет ба[...] һална гэжэ заседани[...] лэ тэмдэглэгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай [...] тэхи Бюрогой, РСФС[...] нистрнүүдэй Соведэй [...] но-гүрэнэй хиналтын [...] дэй тэмдэглэһээр, [...] хэхэдэ туһалха б[...] постнууд үргэн олон [...] тэдтэ түшэглэн, колхо[...] зуудай ургаса хуряал[...] хы талаһаа туһалха [...] табина.

(Т[...]

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной июлиин 25.

КОММУНИС ЁҺООР АЖАҺУУХА, АЖАЛЛАХА, ҺУРАХА

(Буряадай профсоюзуудай VIII областной конференциһээ)

...ряадай профсоюзуудай VIII област... конференци hаяхан үнгэргэгдөө. Обл...фсоведэй тоосоото элидхэл, профсоюзуу... XIII съездын делегадуудые hунгалга, ...профсоведые hунгалга гэhэн асуудал... конференци хараша үзэбэ.

...профсоведэй тоосоото үе соо хэhэн ху...ри тухай тоосоото элидхэл облпроф...дай түрүүлэгшэ нүхэр ШЕВЧЕНКО ... байна.

...алгалтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр ЧЕРНЕНКО, мандатна комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр АБАГАЕВАЙ элидхэлнүүд шагнагдаа.

Нүхэр Шевченкын элидхэлээр 17 делегат үгэ хэлээ.

Профсоюзуудай областной Соведэй ажал хангалтатай дээрэ тоологдобо.

Облпрофсоведэй шэнэ состав, тэрэнэй президиум, шалгалтын, мандатна комиссинууд, СССР-эй профсоюзуудай XIII съездын делегадууд конференци дээрэ hунгагдаа.

Профсоюзууд—олониитын эгээл ехэ эмхи мүн

...ряадай профсоюзуудай ...стной совет областной ...йна организациин ху...ри доро ажал ябуулгаая ...хэн, республикынгаа ...й ажахы, культура хүг...гэдэ партиин XXII ...ын шиидхэбэри, энэ ... дээрэ баталан абтаhан ...унизм байгуулгын агуу... Программые бодото дээ... бэелүүлхэ хэрэгтэ арад ...е зоригжуулан эмхид... ябана. Олон тоото ху...эришэн анги, медицинын, ...ай гэгээрэлэй, культур...ээрэлэй эмхи зургаа...й хүдэлмэрилэгшэдые ...ынгөө зэргэдэ нэгэдүү...бадаг совет профсою... олониитын эгээл томо ...изаци мүн болоно. Про...ленность, хүдөө ажахые ...йна организацинуудай ...өө хүтэлбэрилгые эрид ...аруулха талаар партиин ...алhан хэмжээ-ябуулга...ай бодото дээрээ бэелүү...жэ байhанай ашаар hүү...лнүүдтэ шэнэ совхозууд ...хэгдэжэ, тэндэхи олон ...лмэришэдөөр профсою...й зэргэ нэмэhэн байна. Профсоюзуудай област... совет 1962 оной фев...аа хойшо хэhэн ажал ...гаа тоосоно,—гэжэ обл...советэй түрүүлэгшэ нү... Шевченко элидхэбэ. Энэ ...даа партиин XXII съездын ...хэбэрние, КПСС-эй Про...ые бодото дээрэнь бэелүүлхэ, Коммунис партиин Центральна Комитедэй мартын, ноябриин Пленумүүд дээрэ промышленность, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ hайжаруулха хэмжээнүүдые хараалаад, бэелүүлжэ байhан үе мүн. Ажахын шухала асуудалнуудые шиидхэhэнэй hүүлээр партиин соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилгонууд июниин Пленумэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаад, шиидхэхы удха шанартай тусхай тогтоол баталан абтаба.

Тоосоото үе соо республикымнай профсоюзна организацинуудай ажал ябуулга партиин табиhан зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаа. Энэ талаар республикымнай ажалшад hайн үрэ дүн түйлаа. Промышленна үйлэдбэриин, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар валовой продукци гаргаха 1962 оной түсэбөө промышленностьмнай 103 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр 102 процент дүүргэhэн, гүрэндэ таряа худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна. Нёдондо республикын промышленность 8,9 миллион түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилөө. Энэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэб промышленна продукци үйлэдбэрилгөөр болзорhоо урид, гүрэндэ мяха, үндэгэ, ноohо худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

Арадай ажахые, культурые хүгжөөлгэдэ профсоюзуудай дүүргэхэ үүргэ улам дээшэлжэ байна. Партиин ЦК-гай июниин Пленум ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ профсоюзуудай дүүргэдэг үүргые саашань бүри ехэ болгохо гэжэ онсолон тэмдэглээ. Ажалшадые коммунизмын үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ арад зониие элсүүлхэ ёhотой профсоюзууд эмхидхэлэй талаараа бэхижэнэ, олошоржо байна. Тоосоото үе соо профсоюзай гэшүүндэ 9628 хүн абтаа, 1608 профсоюзна организаци республика доторнай тоологдоно. **«Энэ хадаа баадхалгын эмхи бэшэ, харин хүмүүжүүлгын эмхи, элсүүлгын, hуралсалай эмхи, энэ хадаа ударидалгын ажал эмхидхэлгын hургуули, коммунизмын hургуули мүн»** гэжэ Совет гүрэниие байгуулагша В. И. Ленин заагаа бэлэй. Пролетариадай агууехэ багшын захяа заабариие хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, профсоюзна организацинууд өөhэдынгөө ажал ябуулга эмхидхэжэ, арад зониие коммунизм байгуулгада зоригжуулан хабаадуулна.

Социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе хүтэлбэрилхэ

...уряадай профсоюзна ор...ацинууд ажалшадай эдэб...үсхэл бадаруулжа, долоон ...й түсэбые уридшалан ...аха хэрэгтэ ажалшадые ...лэн хабаадуулжа ябана. ...зорилгые дүүргэхэ эгээл ...ла арга нүхэсэл юуб гэ... социалис мүрысөөн, тэ...й эгээл дээдэ формо бо... коммунис ажалай түлөө ...өөн болоно.

...радай ажахые хүтэлбэ...э hайжаруулха, томод...hон совнархозуудые, ху... ажахын управленинүү...эмхидхэхэ тухай партиин ...гай ноябриин Пленумэй ...кэбэриие бэелүүлэн, обл...совет социалис мүрысөө...шэнэ услови баталhан бай...рэнэй ёhоор предприяти...ай хоорондохи социалис ...ысөөнэй дүн Арадай ажа... Соведэй болон профсою...дай Соведүүдэй хамтын ...дани дээрэ согсологдодог ...оо. Дамжуулгын Улаан ... тусхай шангуудай тоо ...н болгогдоо. Юуб гэхэдэ, ...нэй зариманиинь совнар...й мэдэлhээ гаража, тус... организаци болоhон ба...ашад, энергетигүүдэй дун...амжуулан үгтэхэ болоhон ... Харин Улаан туг, шан...ай үсөөн болобошье, энэ ...й түрүүшын кварталай ...гүүдээр республикымнай ...редприяти дамжуулгын ...н тугта, 1-дэхи мүнгэн ...а хүртэлсэhэн байна. ...а Улаан-Үдын нарин сэм... фабрика, мяха-консервнэ ...бинат, Хүртэйн леспром..., спиртын завод 2-дохи, 3-... мүнгэн шангуудта хүр...сэhэн юм. Хүдөө ажахын, ...агай промышленностиин ...приятинуудай хоорондо... мүрысөөнэй дүн Министр...эй Соведэй, Совнархозой ...өө гаргагдадаг болоо.

...оммунис ажалай түлөө хү...өө улам саашань дэлгэ...хэ зорилгоор энэ хүдэ...дэ хабаададаг түрүү...лэй республиканска зүб... үнгэргэгдэhэн. Мүн ком...с ажалай ударнигуудай ...союзна зүблөөнэй дүнгые ...эн хэлсэлгын суглаа... предприяти, организаци...та үнгэргэгдэбэ. Комму... ажалай түлөө мүрысөөн...айн үрэ дүн түйлаhан тү... коллективүүдэй дүй дүр... еэгсолон харуулха, бу... предприятинуудта дэлгэ...үлхэ зорилгоор профсоюз... эдэбхитэдэй зүблөөн, се...арнууд үнгэргэгдэнэ.

— Тоосоото үе соо коммунис ажалай түлөө мүрысөөн бүри эршэмтэйгээр дэлгэрээ, —гэжэ элидхэлшэ нүхэр Шевченко тэмдэглэбэ. Энэ турша соо тэрээндэ хабаадагшадай тоо 20 мянган хүнөөр олошороо. Коммунис ажалай предприятиин хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын, Орикитканай геолого-шэнжэлэлгын партиин, Баянголой шулуу нүүрhэнэй шахтын, мүн энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысэжэ байhан томо предприятинууд болохо шэлэй заводой, локомотив-вагон заhабарилгын, «Электромашина», Тимлюгэй цемент-шиферэй заводуудай коллективүүд ажалдаа амжалта түйлан ажаллана, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлнэ, ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын түрүүшүүлэй гаргаhан эдэбхи үүсхэл халуунаар дэмжэгдэжэ, тэдэнэй түйлаhан амжалтые бусадай шадабари болгохо талаар ехэ ажал хэгдэнэ. «Шинии хажууда гээгдэжэ ябагша байха ёhогүй» гэhэн сэмбэ нэхэгшэ Тамара Ковалевагай, хүдэлмэриин сагые гамтайгаар гаргашалха, түхеэрэлгээ зүбөөр ашаглажа, ехэ бүтээсэ түйлаха гэhэн СССР-эй Верховно Соведэй депутат Мария Афанасьевагай үүсхэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүнөө фабрикын 240 түрүүшүүл үйлэдбэриин замай залууршад боложо, бусадые алдарта ажал хэрэгтэ зоригжуулжа ябана.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэржэ байhан тухай элидхэлшэ нүхэр Шевченко, делегадууд **Ковалева** (сэмбын фабрика), **Черных** (ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком), **Ринчино** (Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком), **Невеница** (барилгын материалнуудай промышленностиин профсоюзай обком) хэлээ.

— Абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ оролдожо байhан хүдөө ажахын хүдэлмэришэд гүрэндэ мяха, үндэгэ, ноohо худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргээ,—гэжэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Ринчино** тэмдэглэбэ. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөн республикымнай совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүнөө энэ мүрысөөндэ 9 мянга шахуу хүн хабаадалсана. Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй урда табигдаhан зорилгонуудые шиидхэхэ талаар Эрхирэгэй, Хүрбын, Ториин, Чисаанын совхозуудай рабочкомуудай хэжэ байhан ажал hайшаалтай. Харин бидэнэр ганса hайн талые тэмдэглээд, дутагдалнуудаа элирүүлэн зайсуулаагүй hаа, ажал хүдэлмэридөө амжалта түйлажа шадахагүйбди гэжэ хэлэхэ зуураа, нүхэр Ринчино социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ёhо тэдыгээр хандадаг ушар үзэгдэнэ гэбэ. Совхозуудай рабочкомууд хүдөө ажахын замай залууршадай, түрүү hаалишад, хонишодой дүй дүршэлые согсолон дэлгэрүүлхэ талаар мүртэй ажал хэнэгүй гэжэ тэмдэглэбэ. Исэнгын, Оймoрой совхозуудай рабочкомууд үйлэдбэридэ хабаатай нэгэшье асуудал өөhэдынгөө заседани, профсоюзна суглаануүд дээрэ тоосоото үе соо нэгэшье дахин зүбшэн хэлсээгүй байна. Октябрьска совхоздо хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөhэн гуримшуулагдаагүй.

Хүдөөгэй профсоюзна организацинууд hаяхан эмхидхэгдэhэн дээрэhээ ажалай бага дүй дүршэлтэй гээшэ. Тиимэhээ социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлгэдэнь облпрофсоведэй зүгhөө туhаламжа үзүүлэгдэхэ ёhотой, — гэжэ нүхэр Ринчино үгэеэ түгэсхэбэ.

Конференци дээрэ үгэ хэлэhэн, Хүрбын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Рыгзенова** социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ асуудалда өөрынгөө үгэ зорюулба. – Совхозой хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн саг соогоо гаргагдажа, мүрысөөндэ илажа гарагшадта дамжуулгын вымпел барюулагдана. Энээнэй ашаар тус совхозойхид гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 106,4 процент, ноohо—125,5 процент, үндэгэ тушааха түсэбөө 180 процент дүүргэhэн байна. Мүн нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, hү hаалга горитой ехээр дээшэлүүлэгдээ.

Гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха уялгаяа заатагүй дүүргэхэ гээшэ хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй, тэндэхи профсоюзна организацинуудай дайшалхы зорилго мүн,—гэжэ нүхэр Рыгзенова мэдүүлбэ.

Совхозой 85 түрүүшүүлдэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Ой модоной промышленностиин предприятинуудай ажал hүүлэй үедэ hайжаруулагдаа, хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээд, түсэбhөө гадуур 47 мянган кубометр модон Эхэ оронноймнай шэнэ барилганuудта эльгээгдэбэ. Гэхэтэй хамта ажалай шэнэ, түрүү дүй дүршэл муугаар дэлгэрүүлэгдэнэ. бүгэдын шадабари болгохо талаар мүртэй ажал хэгдэнэгүй. Ой модоной хүдэлмэришэдэй замай залууршa, Хандагатайн леспромхозой нүхэр А. П. Кудряшовой даадаг бага комплексно бригадын үүсхэл бусад леспромхозуудта (Итанцын, Хориин, Худанай) үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээгүй, долоон жэлэй даабариие 5 жэл 4 hара соо дүүргэхын, бага комплексно бригадануудта ажалай үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө тэмсэл муугаар эмхидхэгдэнэ гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Кукурузын нэгэ гектар талмай бүриhөө 100 центнер буурсаг, 162 гектарай га бүриhөө 590 центнер ногоон набша хуряаhан Суулгын совхозой Дамба Жанаевич Жанаевай коммунис ажалай звеногой дүй дүршэл, мүн хүдөө ажахын дүршэлые согсолон, республикын совхозуудта халан абалсаха, дэлгэрүүлхэ талаар хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком ехэ ажал хэхэ ёhотой.

Социалис мүрысөө хүтэлбэрилхэ, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бии байhан дутагдалнууд конференци дээрэ элирүүлэн шүүмжэлэгдэбэ. Манай үеын тон шухала удха шанартай хүдэлөө дэлгэрүүлгэдэ, социалис мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ ёhо тэдыгээр хандаха ушар үшөө зайсуулагдаагүй байhаар. Ушар иимэhээ промышленна зарим предприятинуудай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзна организацинууд, социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые хабаадуулнагүй. Кабанскын, Шергинскэ, Погранична, Сэлэнгын, Исэнгын, Яруунын, Анаагай совхозууд гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тус совхозуудай рабочкомууд абаhан уялгаяа дүүргэхэ, Эхэ орондоо хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үгэхэ тэмсэлдэ хүдэлмэришэдые зоригжуулан ударидаганагүй.

Һайн дуранай ниитын организацинуудай үүргэ ехэ

Коммунис ажалай предприяти, ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысөөнэй бүри үргэн далайсатайгаар дэлгэрхэ, коммунизм байгуулхын **түлөө** тэмсэлэй шангадаха бүри **ажалшад** үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ олоороо, эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Республикын предприятинуудта эмхидхэгдэhэн hайн дуранай, ниитын организацинуудай ургажа байгаа тоо энээниие эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Ниитын конструкторска 60 бюро, экономическа шэнжэлэлгын 80 бюро, шэнэ, түрүү юумэ үүсхэгшэдэй хэдэн арбаад соведүүдтэ, уралан нарижуулагшадай комплексно бригадануудта ажалшад hайн дураараа хабаадалсажа, үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые шиидхэлсэнэ. Ниитын эдэ организацинуудай үйлэдбэридэ ехэ үүргэ дүүргэдэг болоhые Улаан-Үдын модоной заводой экономическа шэнжэлэлгын ниитын бюрогой ажалай жэшээ дээрэ харуулжа боломоор. Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашалагдадаг гол гаргашые үдэр бүхэндэ бүридхэхэ, үйлэдбэриин технологи hайжаруулха, хүндэ ажал оньhожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха гэхэ мэтэ асуудалнууд заводой ниитын экономистнуудай хүсөөр шиидхэгдэнэ. Профсоюзуудай областной Совет модоной заводой экономическа шэнжэлэлгын бюрогой ажалые согсолжо, тэрэнэй дүй дүршэлые бусад предприятинуудта дамжуулан дэлгэрүүлхэ талаар зохихо хэмжээ абаhан байна.

Уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой бүлгэмэй организацинуудые бэхижүүлхэ, ажалшадай техническэ эдэбхи үүсхэл бадаруулха талаар облпрофсоведэй зүгhөө ехэ ажал хэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ зааба. Уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой бүхэсоюзна бүлгэмэй Буряадай областной совет 7300 гэшүүдтэй 150 эхин организациhаа бүридэнэ. Тоосоото үе соо уралан нарижуулагшадай тоо 600 хүнөөр олошоржо, бүхы дээрээ 6600 хүн болоно. Тэдэнэй оруулhан, мүн үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн дурадхалнуудай тоо нэгэ мянгаhаа үлүү ехээр олошоруулагдаа. Һүүлэй 1,5 жэл соо предприяти, барилга, транспорт, хүдөө ажахыда 11 мянга үлүүтэй дурадхал нэбтэрүүлэгдээд, 6 миллион 300 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдээ. Бүхы дээрээ уралан нарижуулгаар гансахан 1962 оной дүнгүүд долоон жэлэй урда тээхи хоёр жэлэй дүнгүүдые нилээд үлүүлээ. Долоон жэлэй үнгэрhэн жэлнүүдэй туршада 28 мянган үнэтэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн байна. Республикымнай уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой эдэбхи үүсхэлээр оньhожоруулагдаhан поточно, автомат шахуу хэдэн арбаад лини тодхогдоо, автомат аргаар хүдэлдэг 20 гаран станок, 300 шахуу шэнэ түхеэрэлгэ зохёогдоо. Тус тустаа 25—30 үнэтэ дурадхалнуудые оруулhан эдэбхитэй 5 уралан нарижуулагшадта «Республикын эрхим уралан нарижуулагша» гэhэн нэрэ зэргэ hаяхан олгогдобо.

Автотранспортна 3-дахи конторын, геологоуправлениин, барилгын 154-дэхи трестын, нарин сэмбын фабрикын уралан нарижуулагшад эдэбхитэй hайнаар ажаллана.

— Штатнабэшэ таhаг, инструкторнууд, ниитын ажалда hайн дураараа хабаадалсадаг 4000 эдэбхитэд манай ажалда ехэ туhа хүргэнэ, — гэжэ делегат **Жданова** (культурын хүдэлмэришэдэй профсоюзай обком) мэдүүлбэ.

Профсоюзай бүхы ажал олониитые хабаадуулха зорилготойгоор эмхидхэгдэнэ гэжэ элидхэл дотор тэмдэглэгдээ. Республикын профсоюзна организацинуудай 95 процентнь ниитын хэрэгтэ hайн дураар хабаадана.

Профсоюзай ябуулха ажалда олониитын hайн дураараа хабаадалсажа, ехэ үүргэ дүүргэхэтэй хамта 2500 шахуу ниитын инспектор, профсоюзуудай обкомой дэргэдэхи ниитын 5 таhаг, штатнабэшэ техническэ 50 гаран инструкторнууд республикын предприятинуудые хинан шалгалгада хабаадана.

Гэхэ зуура зарим предприяти, барилга, организацинуудай уралан нарижуулагшадай бригадануудай муугаар ажалладагые нүхэр Шевченко, үгэ хэлэhэн делегадууд шүүмжэлбэ. Галуута-Нуурай шахтоуправленидэ, мяха-консервын комбинадай, ой модоной промышленностиин зарим предприятинуудта уралан нарижуулагшадай тоо үшөө үсөөн байhаар, тэдэнэй оруулhан дурадхалнууд үйлэдбэридэ удаан саг соо нэбтэрүүлэгдэнэгүй. Жэлэй туршада 50 мянган түхэриг алмалта үгэхэ уралан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ уялгатай Галуута-Нуурай шахтоуправлениин коллектив жэлэй I дэхи квартал соо орондоо 250 түхэригэй арьбалалта үгэхэ дурадхалнуудые нэбтэрүүлhэн байна.

Научно-техническэ бүлгэмэй ажал hайжаруулха, гэшүүдэйнь тоо олошоруулха, үйлэдбэриин асуудал шиидхэлгэдэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ тухай конференци дээрэ заагдаба.

Культурын хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахы болон бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй профсоюзай обкомууд олониитын дунда зохихо ажал ябуулаагүй, ажалшадай hайн дураараа хабаадалсаха организацинуудые олошоруулаагүй, олониитэдэ түшэглэн ажалаа эмхидхэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Коммунизмын үеын хүниие хүмүүжүүлхэ

Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэ хадаа профсоюзна организацинуудай гол шухала зорилго болоно гэжэ партиин ЦК-гай июниин Пленум зааhан байна гэжэ элидхэл дотор онсо тэмдэглэгдээ. Мүн үгэ хэлэhэн делегадууд энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулба. Обществодо ашатай туhатай ажалда дуратайгаар арад зониие, коммунизмын үеын хүниие хүмүүжүүлхэ зорилго имагтал коллективүүдэй ажалаар, социалис мүрысөө, коммунис ажалай түлөө хүдэлөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар бэелүүлэгдэхэ. Ниитын ажалда хабаадалсаhанай ашаар лэ коллективизм, бэе бэедээ нүхэр ёhоор туhалха, дутагдалнуудта эбсэшэгүй байха гэхэ мэтэ совет хүнүүдэй моральна шэнжэ шанар хүмүүжүүлэгдэнэ ха юм.

Харин профсоюзна организацинууд ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын ондоо олон аргануудтай гээшэ. Тэдэнэр культурно-ойлгуулламжын хүдэлмэри ажалшадай дунда үргэнөөр ябуулха уялгатай. Профсоюзуудай областной Совет профсоюзна организацинуудай ябуулха ниитэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха зорилгоор эмхидхэлэй хэмжээ ябуулга бэелүүлээ. Хүмүүжүүлгын, ажалай журам hайжаруулгын асуудалнууд профсоюзна суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэдэг болоо. Предприятинуудта эмхидхэгдэhэн нүхэр ёhоной 496 сүүдэй хүмүүжүүлхы үүргэнь улам дээшэлүүлэгдэнэ.

Ажал, ажаhуудал—коммунис ёhоор ажаhуулгын хоорондоо таhаршагүй холбоотой хубинь мүн болоно гэжэ партиин ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоол соо заагдана.

Коммунис ажалай түлөө дэлгэрhэн мүрысөөнэй шухала эрилтэ юуб гэхэдэ, бэеэ hайнаар абажа ябаха, юрэнхы бэлэдхэлээ, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ эрилтэ болоно. Энэ мүрысөөндэ хабаадалсаhан хүн бүхэн коммунизм байгуулагшын моральна ёhо заншалые ажал хэрэгээрээ, ажаhуудалаараа харюулха гэжэ оролдохо ёhотой. Коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэтэй нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд юрэнхы бэлэдхэлээ, эрдэм мэргэжэлээ улам дээшэлүүлнэ. Сэмбэ нэхэгшэдэй 1045-ниинь дээдэ, тусхай дунда, дунда hургуулинуудта hуралсана. Мүн техническэ курса, түрүү дүй дүршэлэй hургуулида олон хүн хабаадалсана. Юрэнхы бэлэдхэлээ, техническэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ холын хараата түсэб эндэ зохёогдонхой. 1965 ондо 30 наhа гүйсөөгүй бүхы хүдэлмэришэд дунда hургуулитай, мастеран туhалагшад техническэ мэргэжэлтэй болохо юм.

Эрхирэгэй совхозой рабочком (түрүүлэгшэнь нүхэр Федоров) үйлэдбэриингөө доторойарга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, холын хараатайгаар ажаллахаар хүдэлмэришэдөө хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулна. Үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн дээрэ ажахын шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, мүн социалис мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсологдоно.

Коммунизмын үедэ ажаhууха хүниие хүмүүжүүлхэ, ажалшадай дунда ябуулагдаха ойлгууламжын хүдэлмэридэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тиимэhээ профсоюзна организацинууд клуб, библиотекэ, культурын байшангай ажал тухай саг үргэлжэ анхаралаа табиха, тэдэндэ туhалха ёhотой гэжэ делегадууд **Сороковикова** (Түнхэнэй аймаг), **Воронов** (Хориин леспромхоз) гэгшэд тэмдэглээ.

Конференциин делегадууд **Дугаров** (Арадай гэгээрэлэй министр), **Смирнова** (Забайкальска ангай совхоз), **Дуберштэйн** (Буркоопсоюзай автобаза), **Леденев** (медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком) ажалшадай ажаhуудалай эрилтые hайнаар хангаха, элүүрые хамгаалха эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай организациин ажал hайжаруулха, гэр байрануудые түргэнөөр бариха асуудалда анхарал хандуулба.

Зүүн-Сибириин совнархозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Н. Б. Пивоваров**, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь, конференциин делегат нүхэр **А. У. Модогоев** ажалшадые коммунис үзэл сурталаар, ажалай түрүү жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхэ, гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, продукциин шанар hайжаруулха талаар профсоюзна организацинуудай үүргэ тухай тогтон, дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна.

Ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ профсоюзуудай дүүргэдэг үүргэ саашадань бүри ехэ болгохые Пленум тон шухала зорилго гэжэ тоолоно. Арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлтэй нягта холбоотойгоор, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай үйлэдбэриин ба ажабайдалай эрилтые хараада абалсан, тэдэнэй болбосоролой болон техническэ дэбжэлтын зорилгонуудтай, обществын хэрэгүүдые ударидалгада ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор профсоюзуудай суртал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала.

(„Партиин соёл сурталай хүдэлмэриин ээлжээтэ зорилгонууд тухай" КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй тогтоолhоо).

Областной профсоюзна конференциин бүлэг делегадууд (зүүн гарhаа) Р. С. Жигжитов — Үдын совхозой тракторист, Д.-Ц. Д. Дуринов — Боргойн совхозой ахалагша хонишон, Б. Э. Жамсуев — Яруунын совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ болон бусад.

Үндэр наhатанай ульгэр жэшээ

Пётр Харитонович Григорьев Марк Гурьянович Ткачев хоёрые Бэшүүрэй совхоздо таниха, хүндэлхэгүй хүнүүд байхагүй даа. Эдэ хоёр үбгэднай жэлэй дүрбэн сагые уридшалан ажаhуудаг юм гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Ондоогоор хэлэбэл, үбhэ ногооной ургаадүйдэ аса тармуураа хэжэ эхилдэг, алтан шаргал намарай ерэхэhээ бүри түрүүн таряа хуряалгын хэрэгсэл өөhэдынгөөл hанаагаар бүтээжэ хүн зондоо бэлэглэдэг. Үбэл, хабарыешье алгад гарангүй тэрэл үедөө хэрэгтэй болохо юумыень уридшалан хэhэн лэ байдаг.

— Яагааш, hанаашаар үбгэд гээшэбта даа, ута наhа, удаан жаргал эдлэгты,—гэжэ нютагайхидынь тэдэ хоёроо юрөөдэг юм.

Үбhэндэ орохын урдахана Петр Харитонович Марк Гурьянович хоёрой бүхы юумэмнай үбhэ хуряалгада бэлэн болоо, намартаа бэлдэжэ эхилхээр саг ерээ гэhэниинь, кузницын дэргэдэ заhагдаагүй хоёр косилка байжа байбал.

— Үгы, юрэдөө, манда хэлэхээ, дуулгахаа яагаабта,—гэжэ тэрэ хоёрнай hанаата болошоhон юм. Нэгэ хэдыхэн хоногой үнгэрхэдэ хоёр үбгэжөөлнай тэрэшье косилкануудаа хүдэлмэридэ бэлэн болгожорхёо hэн.

Газаамнай зарим үглөөгүүртээ намарай шэнжэтэй болоод байдаг байна: хүнгэн сагаан хөөбэри манан хүнды, ташалангуудаар хоноод, наранай халажа эхилхэдэ дээшээ хөөрэн, үүлэн боложо бөөгнэрөөд, урда зүг руу тамарна. Намар ерэхэнь. Ороохо хэхэ амбаарнууд хэрэгтээ орохонь лэ, заhажа эхилхэ хэрэгтэй. Петр Харитонович Марк Гурьянович хоёрой хабаадалсаагүй hаа, ондоо хэд заhабарилга эхилхэ бэлэй. Тэдэл хоёр заатагүй тэрэ хүдэлмэридэ хабаадалсахань.

Тиигэhээр үбэлнайшье ерэнэл бэзэ. Шарга хэрэгтэй гү? Хэрэгтэй. Петр Харитонович Марк Гурьянович хоёрнай мүнөөнhөө үбэлдөө бэлдэжэ эхилээ. 15 шаргын үргэ тэдэмнай матанхай, шаргада ороходо бэшэншье модон газаань асарагданхай харагдадаг.

Совхозойнгоо үнэр баян байхын түлөө оролдожо ябадаг үбгэжөөлнүүдтээ ута наhа удаан жаргал юрөөел.

И. Л. Ткачев.

Эрхирэгэй совхоздо

ҮРЭ ЖЭМЭСТЭ СЭСЭРЛИГ

Совхозой үрэ жэмэстэ ургамалнуудые таридаг сэсэрлиг жэл ерэхэ тума улам үргэдэнэ. Энэ жэлдэ тэрэнэй талмай 5 гектараар үргэдхэгдэжэ, хамта дээрээ 25 гектар болгогдобо.

Ажахынь энэ hалбари совхоздоо горитойхон олзо үгэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 11 мянган түхэригэй олзо гансахан сэсэрлигhээ абаhан байна. Мүнөө жэл жэмэсэй ургаса илангаяа hайн. Жэмэс ургуулагшад (звеньевой А. Шабанова) саадтаа hайн харууhалга хээ.

КЛУБТАЙ БОЛОБО

Добо-Ёнхор гэжэ газарта hуугшад нютагтаа клубтай боложо ,сүлөөтэй сагаа болбосоноор үнгэргэнэ. 70 хүнэй hууритай тэрэ клуб соонь хододоо кино харуулагдана, зүжэг наадан табигдана.

ИЛЬИЧЭЙ ЛАМПАЧКАНУУД НОСООГДОХОНЬ

Хотогор, Добо-Ёнхор, Нохой-Шэбэр гэжэ тосхонууд мүнөө хүрэтэр зайн галгүй байгаа hэн. Энэ үедэ тэдэ тосхонуудые зайн галтай болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Байгша оной эсэс хүрэтэр энэ хүдэлмэри дүүргэгдэжэ, тэрэ тосхоной ажалшадай гэрнүүдтэ Ильичэй лампачканууд hаруул гэрэлээ яларуулхань.

Эдэ тосхонуудтахи малай байранууд оньhожоруулагдажа, электрын элшэ хүсөөр хүдэлгэгдэхэ.

УhААР ХАНГАГДАА

Совхозой Онохойн, Арбижалай отделенинүүдэй огород ургуулагшад уhа сасадаг түхеэрэлгэтэй боложо, ургасаяа тэрэнэй хүсөөр уhална. Тиигэжэ 100 гектар огород сүм уhалагдаа. Огород ургуулагшад гурбан халаанда хүдэлжэ, баян ургасын түлөө тэмсэнэ.

Һурагшадай ажалай амжалтаар...

Кабанскын 11 жэлэй hургуулиин шубуу тэжээдэг комсомолшуулай бригада нугаhанай 43 мянган дальбараануудые мүнөө үедэ дэгжээжэ байна. Эдэнэр тусхай заабаряар зохёогдоhон рационой ёhоор тэжээжэ, дальбараануудаа түргэн томо болгоно. Тэдэнэй байдаг байрыень хододоо сэбэрээр байлгадаг, тиимэhээ эндэ элдэб үбшэн үзэгдэдэггүй, тэдэнэй даажа байhан шубуунай фермэ дээрэ юрэ бусын гарза ушардаггүй.

Мүнөө тус бригада өөhэдынгөө тэжээhэн 37 мянган нугаhа гүрэндэ тушаахаяа бэлдэжэ байна. Тэдэнь бултадаа тарганууд.

Мүн Степной-Дворец тосхондохи найман жэлэй hургуулиин 7-дохи классай hурагшад нугаhанай 36 мянган дальбараануудые баhа тэжээжэ байнхай. Тэдэнэйнгээ 10 мянгые түргөөр томо, тарган болгожо шадаhанай ашаар болзорhоо урид гүрэндэ тушааба. Тиигэжэ тэдэнэр управлени доторхи шубуу тэжээхэ hурагшадай бригадануудай түрүү зэргэдэ гараад, эндэхи үйлэдбэриин управлениин комсомолой комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Эндэхи hургуулиин hурагшад хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо гэhэн бүгэдэ зоной тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр оролсоод, хубитаяа оруулалсажа байна.

П. Угрюмов,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин комсомолой комитедэй секретарь.

Эндэ, тээсгэн Бу... АССР-эй 40 жэлэй ой... дэрэй урда тээхэнэ, ... озерск хотын эдиршүү... нэй хүлеэhэн баяраа ... жэ хүхибэд. Юүб ... нүүрhэнэй уурхайнууд... равлени захиргаанайнг... шангые сүлөөлжэ, ... нүүдтэ бэлэглээ. Тиигэ... ралсаха, ажаллаха, ур... дүрбэн тэгшээр мэр... дуратай hубэлгэн пион... өөhэдын байшантай ... Үндэр hайхан ордон ... олон зуун үхибүүд элд... зын кружогуудые эмхи... hуралсалhаа сүлөө сага... тай туhатайгаар, хүхю... гаатайгаар үнгэргэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г... озерск хотын Пионер... шэнэ байшан.

Ф. Моренецэй ф...

60 мянган түхэригэй алмалта

«Бурстрой» трестын барилганууд дээгүүр олохон уралан нарижуулагшад эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлнэ. Тэдэнэр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, барилгые түргэдхэхын, хүдэлмэриин шанар hайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ ехэ туhа хүргэнэ.

Барилгын 2-дохи управлениин мэргэжэлтэд нүхэд Федоров, Убонов, Родак гэгшэд гол горхонине хүндэлэн табигдаха, уhа урадхуулгын соргонуудые уhанай оёорто шэнгээхэ арга дурадхаhан байна. Урдань сорго табилгада катер, понтон, баржа хэрэглэгдэхэдээ тэрэ хүдэлмэридэ хүнүүд олоор хабаадуулагдадаг байгаа. Шэнэ арга нэбтэрүүлэгдэhэнэй ашаар 16 мянган түхэриг алмагдаба.

Барилгын 3-дахи управлениин главна инженер Черных гэгшын оруулhан дурадхал техсовет дээрэ hаяхан hайшаагдаба. Нүхэр Черных шала дээрэ дэбдигдэдэг биинынхан дүрбэлжэн хабтагай шулуун шала hуулгаха модон хэбэй схемэ зохёогоо. Тэрэ хэбынь хадаа тэбхэр шулуунуудые жэгдэхэнээр нэгэ доро олоор hуулгаха хайрсаг юм. Тэрээн соонь тиимэ 50 шулуун нэгэ доро hуулгагдана. Хүдэлмэришэд хэб соо тэдэ шулуу сүмөөхэнөөр hуулгажа, тэрэнээ жэгдэхэн шала дээрэ абаашаад табижархина. Удаань модон хэбээ өөдэнь үргэжэрхихэдэнь дойбодтуулжа хэгдэhэн шулуун шалань тэндээ үлэшэнэ.

Энэ арга хэрэглээд байхада ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлүүлэгдэхэ юм. Урдань барилгашад тэрэнине нэгэ нэгээр hуулгажа сагаа барадаг байгаа.

Тэрэшэлэн нүхэр Черных гэрэй хана үнгэлхэ хилбар арга дурадхаба. Тэрэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд байхадаа жэл соо дүрбэ мянга гаран түхэриг алмаха арга олгохо байна.

«Бурстрой» трестын инженернүүд Гурьев, Черниговский, Брянский, техник Погребняк болон бусад мэргэжэлтэд уралан нарижуулгын үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа. Эдэ бүхы дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд байхадаа жэл соо 60 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ болоно.

А. Шулунов.

Хариин оронуудай дүй дүршэлhөө

Силос дараха шэнэ арга

Избёосхо болодог сагаан шулуу талхан шэнги болотор бутаруулаад кукурузын силостэ нэмэхэдэ, тэжээлэйнь шанар, шэмэ дээшэлдэг юм гэжэ Огайо штадай университедтэ хэгдэhэн туршалгаар (Америкын Холбоото Штадууд) тодорхойлогдобо.

Доктор Эрл Клостерман хадаа элдэбын хэмжээтэйгээр нюдэhэн сагаан шулуу силостэ хэжэ, олон туршалга хээ. Тиихэдээ тонно ногоон силостэ кальци ехэтэй 10 килограмм известняк нэмэхэдэ эгээл hайн үрэ дүн харуулна гэжэ элирхэйлhэн гэхэ.

Иигээд байхада силосэй тэжээлэй шанар, шэмэнь 6,5 процентээр дээшэлhэн байна.

Силосэй тэжээлэй шанарые иигэжэ hайжаруулхада тон бага хэмжээнэй гаргаша хэгдэхэ, ашатай үрэтэй зүйл болоно бшуу.

Э. Клостерман иимэ туршалга хэхэдээ силос доторхи органическа кислотаень ехэдхэжэ, тэжээлэйнь шэмые дээшэлүүлхэ зорилго табиhан байгаа.

Үнэхөөрөөшье, бутаргагдаhан сагаан шулуу нэмэхэдэ ургамалдахи кислотануудынь нэгэдэдэг, тиигэжэ удаан сагта эhэжэ байха аргатай болоно. Тэрэнэй туhаар силос дотор кальциин дабhан бүридэжэ, органическа кислотань тэжээлдээ үни баригдажа байха ёhотой болоно.

Тиихэдэ мочевинэ силосэй эдинсын шанар мүн лэ hайжаруулдаг юм гээд туршалга гаршалаа. Зүгөөр тэрэнине сагаан шулуунай талхантай холиходо бүри hайн үрэ дүн харуулаа. Университедэй тодорхойлhон туршалгын ёhоор, нэгэ тонно ногоон ургамалда адли хубяар бэлдэгдэhэн 10 килограмм мочевинэ известняк хоёрые нэмэхэдэ эгээл зохисотой тэжэ мэдэгдэбэ.

Мочевинэ хадаа тэжээлдэ азот бии болгохо эгээл hайн зүйл мүн. Кукурузын силос малда эдюулхэдэ протеин гэдэг бодосоор дуталдадаг бшуу. Тиимэhээ тэжээлые энэ бодосоор мочевинэ хүсэлдүүлдэг. Нүгөө талаhаа абажа үзэхэдэ, известняк (сагаан шулуун) хаанашье бии, тэрэнине болэдхэхэдэ тоншье хилбар ха юм.

Огайо штадай туршалгын станциин силостэ иимэ нэмэлтэ хээд байхадань, тэндэ эдеэлүүлэгдэжэ байhан 600 гаран эрэ хашарагуудые үүсэлхэдэ мяханиинь бүришье тарган, шэмэ шүүhэтэй байгаа hэн. Гадна эдэ мал тон түргөөр түлжэhэн, мяхажаhан байhыень баримтална.

«Сельская жизнь» газетэhээ абтаба.

Агалиг нютагай малша хүбүүн

Ахын «Коммунизм» колхозой түрүү малшан Наанов Федор Дагбаевичые зураг дээрэ харанат. Энэ нүхэрнай хэды залуушье hаа, долоодохи жэлээ малшан хүнэй арюун нэрэ хүндые сахижа ябана.

Мүнөө 260 толгой хашараг бурууннуудые даажа абанхай. Харууhалдаг малайнгаа толгой бүриин амидын шэгнүүрые сүүдхэдээ 1200 граммаар нэмээхэб гэжэ социалис уялга hаяхан абаба.

Аха нютагнай хүбнэ тайга, уула хадануудаар элбэг юм. Тиибэшье үргэн нэмжээ тала дайда заримдаа ушардаг. Туруута малай гэшхээгүй үндэр, тунга ногоотой «Забат» нютагта Федор Дагбаевич hаяхан зөөжэ ошоо. Намар бусажа ерэхэдэнь, «даагад далантай, буруud булшантай» байха даа, харахабди.

П. Жужаевай
фото, текст.

Гал аюулhаа hэргылхэ

Һаяхан Хяагтын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта трактор, машинын түлишэ, тоhодолгын материалай хэр зэргээр хадагалагдажа байhые эндэхи «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениинхид шалгажа үзөө. Зарим ажахынуудта эдэнине муугаар түхеэрэгдэhэн байрануудта хадагалдаг байhаниинь шалгалтын үедэ элирүүлэгдээ.

Тельманэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозуудай, Хяагтын совхозой түлишэ хадагалдаг складуудынь hандаршанхай байгаа. Тэндэнь галай аюулhаа hэргылхэ хэмжээн сахигданагүй. Хүрзэ, hүхэ, хайрсагтай элhэн, огнетушитель гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүдээр хүсэд хангагдаагүй байhаар. Тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа hулаар хандуулна. Эндэнь гэнтэ галай аюул болоо hаа яалтайб? Эдэ дутагдалнуудые дары түргэн усадхаха шухала.

Харин «Родина» колхоздо (главна инженерынь нүхэр Г. Мансуровский), Хүдэриин совхоздо (главна инженерынь нүхэр Ф. Кушнарев) түлишын болон тоhодолгын материалнууд hайнаар, наринаар хадагалагдана. Галай аюулhаа hэргылхэ бүхы хэрэгсэлнүүд табигданхай. Аймагай бусад колхозууд, совхозууд энэ ажахынhаа жэшээ абажа, түлишэ болон тоhодолгын материалнуудые гуримтайгаар, нарин нягтаар хадагалдаг болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Н. Батуев,
«Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Хяагтын отделениин хүдэлмэрилэгшэ.

Хүсөөр буляажа эдлэгшэд буудагдахань

Абхазска АССР-эй бүлэг гэмтэд—аюултай гэм хэhэнэй түлөө урдань сүүдлэгдэhэн, хаанашье ажал хэнгүй хубалза ёhоор амидаржа ябаhан Кондакчян, урдань сүүдлэгдэhэн Елиава, мүн Мчедлидзе, Оганезов гэгшэд наhаяа гүйсөөгүй К. М. гэгшые хүсөөр буляажа эдлэhэн байна.

Абхазска АССР-эй Верховно сүүд энэ хэрэгыень хаража үзөөд, Р. А. Кондакчян, З. В. Елиава гэгшэдые буудан алаха, Р. П. Мчедлидзе гэгшые 15 жэлээр эрхыень хаhаха; В. З. Оганезовые 10 жэлээр эрхыень хаhаха шиитхэбэри гаргаба.

Сагай улари

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэhэнэй ёhоор мүнөөдэр республика соомнай hулагүй үүлэтэй байха, урда аймагуудта бага зэргэ бороо орохо, тэнгэри дуугарха. Баруун зүгhөө hулахханаар hалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 16—18, үдэртөө 26—28 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Июлиин 26—27-ной үдэрнүүдтэ үүлэтэй аад сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Республикын урда аймагуудта хаа яаа бага зэргэ бороо орохо, тэнгэри дуугарха. Зүг бүхэнhөө hулагүй hалхилха. Һүниндөө Байгал шадарай аймагуудта 11—16, үдэртөө 17—22, бусад аймагуудта 22—27 градус дулаан байхаар багсаагдана.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной июлиин 25.

НЮТАГАЙМНАЙ ХҮБҮҮН — ЧЕМПИО...

Һаяхан Смоленскэ хотодо «Ажалай резервэнүүдэй» спортивна обществын командануудай велосипедистнүүдэй Бүхэроссин мүрысөөн үнгэргэгдэжэ дүүрэбэ. Мүрысөөндэ хамта дээрээ 24 команда хабаадалсаа. Москвагай, Орловско, Ленинградай, Горьковско областьнуудай бэрхэ велосипедистнүүдэй дунда манайхиншье бии hэн.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 4 модоной зайда урилдаан үнгэргэгдэбэ. Нэн түрүүшээр мэдээжэ бэрхэ велосипедистнүүд харагшадые hонирхуулха бэзэ гэжэ хүлеэгдэhэн байгаа. Тиин гэhээнь хүлеэлгэн буруу hүрэжэ, манай нютагай хүбүүн Леонид Ельцов тэрэ зайе 5 минута 50 секунда соо гаталжархиба. Иигэжэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Удаань 25 километрэй урилдаан үнгэргэгдөө. Ельцовнай баhал түрүүлжэ ерэбэ. Энэ зайе нютагаймнай хүбүүн 37 минута 33 секунда соо гаталаа.

50 километрэй зайда орловойхид түрүүшын hуурида гараа. Манайхин тэдэнhээ 41 секундаар хожомдоhон байжа, 2-дохи hуурида гараа.

Мүрысөөнэй hүүлшын үдэр 75 километрэй урилд... Россин чемпион Хо... (Орловско область) 2 ... минута 11 секунда соо гэжэ дахинаа чемпионой... дэ хүртөө. Манай спор... Виктор Демехин 3-дахи... ри эзэлээ.

«Ажалай резервэнүү... дэг спортивна обществ... мандануудай хоорондох... рысөөндэ манай Буряад... манда түрүү hуури ... Иигэжэ тус обществын ... россин дамжуулгын ... хүртэбэ.

А. Михай...

ХИЛЫН СААНАhАА

Индиин Коммунис партиин Центральна секретариадай мэдүүлгэ

ДЕЛИ, июлиин 22. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай нээмэл бэшэг дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ шухала удха шанартай байна. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй ехэ алдуу эндүүе хани нүхэрэй ёhоор энэ бэшэг соогоо харуулна гээд Индиин Коммунис партиин Центральна секретариадай мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

«Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн КПК-гай хүтэлбэрилэгшэд хоёрой хоорондо гараhан арсалдаануудаар КПСС-эй ЦК-гай нээмэл бэшэг соо хэлэгдэhэн гол асуудалнуудые бүри мүhэн hайшаанабди гэжэ Индиин Коммунис партиин Центральна секретариадай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Дайн байлдаан, эб найрамдал тухай, дэлхэйн социалис системын саашанхи хүгжэлтэ, үүргэ тухай, нэгэ хүндэ hүгэдэн шүтэхэ ябадалай хойшолонгуудтай тэмсэхэ тухай, дэлхэйн пролетарска хүдэлөөн, национально-сүлөөрэлгын тэмсэл тухай асуудалнуудаар манай хараа бодол дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй болон КПСС-эй хараа шугамтай бүри мүhэн тудалдана гээд, мэдүүлгэ соонь заагдана.

«Үндэhэ яhанай илгаа гаргажа, эб найрамдал ба социализмын түлөө бүхэдэлхэйн хүдэлөөе таhалха hэдэлгэ хэhэн КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй hэдэлгые Индиин коммунистнууд эрид шууд буруушаажа байна гээд, мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ».

Амгалан ёhоной гайхамшагта үүсхэл

БЕРЛИН, июлиин 23. ТАСС-ай корреспондент В. Селиверстов мэдээсэнэ.

Совет-венгр хани барисаанай митингдэ үгэ хэлэхэдээ, Н .С. Хрущевой оруулhан дурадхалнуудта Германиин Демократическа Республикын хүн зон ехэ анхарал табина.

— Советскэ правительствын толгойлогшын амгалан ёhоной үүсхэл тодорхойгоор табигдаhан асуудал болоно. Тиимэhээ богонихон болзор соо энээнние бэелүүлжэ болохо байна. Агаарта, замбуулин дайдада, уhан доро ядерна туршалгые болюулаа hаа, НАТО-до ородог гүрэнүүдэй, Варшавын договорто хабаададаг оронуудай хоорондо добтололсохогүй тухай хэлсээ баталаа hаа, али нэгэ талын гэнтэ добтолхогүйн түлөө хэмжээнүүдые абаад байгаа hаа, Германиин хоёр гүрэнэй газар дээрэ байhан хариин сэрэгүүдые үсөөрүүлээ hаа, сэрэгэй хэрэгсэлнүүдтэ гаргагдадаг зөөри зөөшые багадхаа hаа, амгалан ёhоор зэргэ оршон байха хэрэгые хангаха, бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг хуряаха тухай горитой хубита оруулагдаха hэн,—гээд Демократическа таряашанай партиин түрүүлэгшын орлогшо, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Ганс Риц ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

— Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ эб найрамдал хамгаалха, социалис бүлэдэ ородог арадуудай нэгэдэлые, хани барисаае бэхижүүлхэ зорилготой. Тиимэhээ энэ хэлэhэн үгыень Германиин Демократическа Республикын ажалшад баяртайгаар, халуунаар угтаба,—гэжэ Христианско-демократическа союзай түрүүлэгшэ, герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй президиумэй гэшүүн Август Бах мэдүүлбэ.

Чилиин Коммунис парти... ЦК-гай Политическэ комисси... МЭДҮҮЛГЭ

САНТ-ЯГО, июлиин 23. (ТАСС). Чилиин Коммунис партиин ЦК-гай Политическэ комисси уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ тохёолдоhон байдал тухай мэдүүлгэ гаргаба.

КПК-гай ЦК-гай бэшэг, хитад нүхэдэй hүүлэй үедэ бэелүүлhэн хэрэгүүд уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ тохёолдоhон арсалдаануудые улам гүнзэгырүүлнэ гэжэ мэдүүлгэ соонь тэмдэглэгд... Хитад нүхэдэй тохёолду... байдалые империали... номнолшод өөрынгөө аш... hада хэрэглэхэ гэжэ оро... гээд тэндэнь тэмдэглэгд...

Амгалан ёhоор зэргэ о... байха тухай асуудалаар ... гай ЦК-гай баримталда... раа шугамые мэдүүлгэ с... эрид шүүмжэлбэ.

Аха дүүгэй туhаламжын, харилс... холбооной аша үрэ

СОФИ, июлиин 23. (ТАСС). Ажалай уласхоорондын социалис гуримаар хубаарилагдаха, тусхай мэргэжэлтэй болгогдохо тухай Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй тобшололнуудай буруу марксизмда харша байhаниие Болгариин социалис байгуулалтын дүй дүршэл элирхэйлжэ үгэнэ гэжэ Болгариин «Труд» газетэ мүнөөдэр бэшэбэ.

Ажалай уласхоорондын социалис гуримаар хубаарилагдахада, зарим оронууд нүгөө орэнойнгоо дотоодын хэрэгтэ хамаарна, бэеэ даанхай байдалтай байха ябадалдань hаад тойбо ушаруулна гээд, Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Харин Советскэ Союзай Болгарида т... hан баримтанууд иимэ то... лолой тон буруу байh... тодорхойлно гэжэ газет... гэлжэлүүлнэ. Имагтал С... скэ Союзай туhалам... Болгарида 73 предприяти... хүүд баригдаа. Үшөө 32 ... прияти мүнөө үедэ бодхо... жо байнхай.

СССР Болгарида саг ү... жэ научно-техническэ ... ламжа хүргэдэг. 3300 ... эрдэмтэд, мэргэжэлтэд м... орондо социализм байгу... да хабаадажа, дүй дүрш... дамжуулан үгэhэн юм.

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ред... тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-3... отделов: сельскохозяйственного производства и партий... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и парт... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ... —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсель... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводо... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00481. Зак. № 957.